

Phyllis, Phyllida, Phillida, Φυλλίς, Φυλλίδα

вж. **Филис** в Селища, градове, резиденции;□

вж.□**Филис** в Хидроними□

□

Тракийска принцеса, дъщеря на тракийски цар – според коментара на Сервий към Вергилиевата *Еклога* (Serv. ad *Ecl.* 5. 10) – по име **Ситон**, който е епоним на племето **ситони**; а според Аполодор (Apolod. 4. 6. 16) – на царя на **бизалтите**.

Овидий (Ov. *Rem.* 605; *Her.* 2) я нарича Ситонида (Sithonis), което се интерпретира като бащино име, а не като индикация за принадлежност към племето на **ситоните**, но събитията са поставени в **Бизалтия**. В *Героини* (Ov. *Her.* 2. 1) поетът я характеризира като Родопейца:

*Hospita, Demophoon, tua te Rhodopeia Phyllis
ultra promissum tempus abesse queror.*

В една епиграма Антипатер от Тесалоника (Anth. Gr. 7. 7. 705) казва:

Амфиполис, гробница на едонската Филис, който мият Стримон и великият Хелеспонт, всичко останало от теб са руините на храма на Брауронската Артемида и оспорваната вода на твоята река. Виждаме го него, за когото Егеидите (т.е. атиняните) се бориха толкова дълго, лежейки като откъсната от скъпоценен пурпур дрипа на единия □ бряг...

Пак във втората поема от *Героини* Овидий (Ov. *Her.* 2) ѝ приписва **Ликург** за баща.

Втората реч на Есхин *За фалшивото посолство* (Aeschin. 2. 31) □ и схолиите към нея (Schol. ad Aeschin. 2. 31) назовават баща ѝ Филандер, Киасос или Телос.

В своите поеми, обединени в *Легенда за добрите жени*, към 1385 г. Джефри Чосър, който следва Овидий, прави **Филис** дъщеря на Ликург (Amy 1965: ст. 2425), което повтаря и Джон Гауър, привършващ същата година своята дълга поема *Confessio Amantis* (Gower 1980: 4, 738).

Според Аполодор (Apolod. 4. 6.16) **Филис** станала жена на Демофон, син на Тезей от Федра, един от войните, които влезли в Троя с Троянския кон. Това се случило, когато героят се връщал от войната и спрял в Тракия в земите на бизалтите.

Тъжната история е разказана в детайли от Овидий във втората поема на *Героини* (Ov. *Her.* 2; вж. *Ars* 2. 353; *Tr.* 2. 437), елегическа поема под формата на писмо от **Филис** до нейния съпруг Демофон. От нея става ясно, че Демофон попаднал в Тракия, защото буря разбила неговата флота и **Филис** му помогнала да бъде възстановена, предоставяйки му пристан и подслон, а и своята любов. Но още на следващия ден след сватбата младоженецът трябвало да поеме към дома, за да помогне на своя баща, обещавайки, че ще се върне колкото е възможно по-скоро, за да вземе **Филис** със себе си. Тя му дала сандъче и му казала, че съдържа тайнство на Рея и да не го отваря, докато не загуби всякаква надежда да се върне при нея в Тракия (Serv. ad □*Ecl.* 5. 10). Но Демофон забравил за съпругата си и се заселил на Кипър. А **Филис** всеки

ден отивала до морския бряг в напразна надежда, че ще види платната на кораба му. Някои казват, че ходила до брега девет пъти в деня, в който той ѝ обещал да се върне, от което мястото било наречено **Енеа Ходой (Девет пътя)**.

Според Аполлотор (Apollod. 5. 6. 16), когато Демофон потеглил към дома след много клетви, че ще се завърне скоро, **Филис** го придружила чак до местността **Девет пътя**. Накрая умряла от скръб или се обесила (Hugin. *Fab.* 59; 243). Там, където я погребали, близките ѝ ѝ построили гробница и пораснало бадемово дърво, на което листата растели сухи и не цъфтяло. На нейно име *листа* на гръцки били наречени *фила/φύλλα* (Serv. ad *Ecl.* 5. 10; Hugin. *Fab.* 59). Един ден Демофон отворил сандъчето от любопитство, но онова, което видял, било толкова ужасяващо, че той скочил на коня си и препуснал в див бряг, докато паднал на собствения си меч и умрял (Apollod. 4. 6. 16-17; Ov. *Her.* 2).

Според друга версия (Serv. ad *Ecl.* 5. 10) Демофон се върнал в Тракия, но **Филис** вече била мъртва, обесвайки се, и се била превърнала в бадемово дърво. Когато Демофон го прегърнал, то започнало да се разлия и цъфти. Има различни версии и относно дървото, в което **Филис** се превърнала, защото лешникът дълго бил наричан *nix Phyllidos*.

В поемата *Шах на любовта* (на каталонски *Scachs d'amor*, ст. 680), съставена от Франси де Каstellви, абат Бернат Фенолар и Нарцис де Виньолес и публикувана във Валенсия (Испания) през 1474/5 г., метаморфозата на тракийската принцеса в бадемово дърво се асоциира с двата вида бадеми, които ражда бадемовото дърво: *някои сладки, други – горчиви, и това означава, че любовта съдържа и радост, и болка...* (Westerveld 1991)

Античната традиция не е единодушна по отношение на смъртта на Демофон в Кипър. Според трагедията *Хераклиди* на Еврипид той станал цар на Атина, наследявайки властта от баща си.

В историята, разказана от Лукиан (Luc. *Salt.* 40), **Филис** станала съпруга не на Демофон, а на неговия брат Акамант, което повтарят Цецес в коментара си към Ликофрон (Tzet. 495) и схолиястът към Втората реч *За фалшивото пратеничество* на Есхин (Schol. ad Aeschin. 2. 31).

Есхин споменава като доказателство за първоначалното придобиване на местността Девет пътя от атиняните мита, че един от синовете на Тезей, Акамант, получил тази местност и региона около нея като зестра от своята жена. Той подчертава, че това не е легенда, а реалност от неговото настояще, което внушава хипотезата за евентуален династичен брак, скрепил договореностите между атиняни и местните тракийски предводители на антиатинската съпротива заради основаването на Амфиполис, недалеч от местността Деветте пътя.

Схолионът към същата реч на Есхин споменава още, че Демофон имал от **Филис** двама сина – Амфиполис и Акамант.

Колутус от Ликополис, чиято поетична дейност процъфтявала в края на 5 и началото на 6 в., прави ясни алюзии с историята на Филис в своята единствено достигнала до нас поема *Отвлечането на Елена* (Colluth. 202), имитираща Омир и Нонос. В поемата се разказва историята на Парис и Елена от сватбата на Пелей и Тетида до пристигането на Елена в Троя. В своя път от планината Ида през Хелеспонта, покрай Исмарското езеро и тракийския Пангей, Парис съзира гроба на **Филис**, която обичала своя съпруг, и деветте кръга на нейния път, по който бродела и плачела, очаквайки завръщането на съпруга си Демофон от Атина.□

Ваня Лозанова-Станчева

Литература:

Amy, E. F. (Ed.) 1965: *The Text of Chaucer's Legend of Good Women*. New York.

Dilts, M. R. (Ed.) 1992: *Scholia in Aeschinem*. Stuttgart – Leipzig.

Dindorf, G. (Ed.) 1852: *Scholia Graeca in Aeschinem et Isocratem*. Oxoni.

Gower, J. 1980: *Confessio Amantis*. Ed. by Russell A. Peck. Toronto, Buffalo, London.

McKinley, K. L. 2011: *Gower and Chaucer: Reading of Ovid in late medieval England*. – In: Clark, J. G., Coulson, Fr. T., McKinley, K. L. *Ovid in the Middle Ages*. Cambridge, 197-230

Stadtmiüller, H. (Ed.) 1906: *Anthologia Graeca*. Vol. 2. Leipzig.

Paton, W. R. 1917: *The Greek Anthology*. With an English Translation by W. R. Paton. Vol. 2. London.

Westerveld, G. (Ed.) 1991: *The Poem Scachs d'amor (1475). First Text of Modern Chess*. Alkmaar.

□